

จิตแก้ยาก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “ขอความกรุณาชี้แนะการปฏิบัติแก่ลูกศิษย์เจ้าค่ะ”

เนื่องด้วยที่ผ่านมา จิตเสื่อมไปพักใหญ่ กราบเรียนหลวงพ่อก่อนครั้งหนึ่งแล้ว ลูกก็ค่อยๆ พัฒนาอย่างเชื่องช้าจนจิตพอจะประคับประคองตนเองได้บ้าง ซึ่งดูจากผลความมั่นคงของจิตตัวเอง แต่ก็มีปัญหาที่จะถามดังนี้

เมื่อนั่งสมาธิไปถึงที่สุดความสงบของลูกที่ทำได้ มันจะไปเจอกำแพงความรู้สึกแบบบอกไม่ถูก แต่มันมีความรู้สึกแน่ๆ ลูกก็พิจารณาความรู้สึกนั้น แต่ก็ไปไม่ได้ มันจะอยู่แบบนั้น เป็นความรู้สึกที่นิ่งมวนลปนเว้งว่างบอกไม่ถูก พอนานๆ ไป สติอ่อนลง ความคิดก็แทรกเป็นระยะ และถ้าสติอ่อนสุด ก็จะเข้าภวังค์ไปเลย

ลูกตรวจแล้วจึงส่งคำถามมาว่า ทำไมถึงไปเจอกำแพงความรู้สึกนี้ทุกครั้ง ไม่ว่าจะทำความสงบหรือสติดีเพียงใด หรือมันบกพร่องอะไร ต้องแก้ไขอย่างไร โปรดอธิบายและแนะนำลูกด้วย

ตอบ : นี่คำถามเนาะ ถ้าคำถามเนาะ เวลาภาวนาไป เคยภาวนาได้หนึ่ง เคยภาวนาได้ดี เคยภาวนาแล้วประสบความสำเร็จ แต่สุดท้ายแล้วจิตเสื่อม เวลาจิตเสื่อม จิตเสื่อมไปพักใหญ่ แล้วจิตเสื่อมแล้วทำอย่างไร

ฉะนั้น เวลาจิตเสื่อม เห็นไหม เวลาแก้จิต ที่ว่าหลงตาทำนพุดประจำ “ไม่รู้ แก้ไม่ได้ ไม่รู้ พุดไม่ได้”

แล้วเวลาแก่จิตๆ เวลาหลวงปู่มันท่านพูดไป ท่านพูดกับพระนะ “หมูก่อนจะให้ปฏิบัติมานะ จิตนี้แก่ยากนะ ถ้าผู้เฒ่าตายไปแล้วจะไม่มีใครแก่วะ ให้รีบภาวนามานะ ผู้เฒ่าจะแก่ ผู้เฒ่าจะแก่” นี่จะแก้ไข

คำว่า “แก้ไข” ถ้าแก้ไข เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านเคยผ่านวิกฤติ ท่านเคยผ่านอุปสรรคมา ท่านรู้ ท่านรู้ว่ามันเป็นอย่างไร แล้วต้องแก้ไขอย่างไร แล้วถ้าแก้ไปแล้ว ถ้ามันประสบความสำเร็จ มันก็จะแก้ได้ แต่ส่วนใหญ่แล้ว คนที่มาให้แก้ ท่านแก้แล้ว แต่เราไม่สามารถทำอย่างนั้นได้ อย่างเช่นหมอไปรักษาคนไข้ก็ให้ยาตามที่ได้ศึกษามา ให้ยาตามตำราที่เราได้ศึกษาทางการแพทย์มา ถ้ามีโรคอย่างนี้ ต้องรักษาอย่างนี้ ต้องให้ยาอย่างนี้ ส่วนใหญ่แล้วหาย เพราะมันเป็นวัตถุ มันเป็นเคมี เป็นต่างๆ ที่ให้ผลตามนั้น

นี่ก็เหมือนกัน เวลารักษาจิตๆ แก้จิตใจ เวลาแก้จิตมันยากกว่านั้นอีก ยากกว่านั้นเพราะอะไร เพราะว่าเวลาการให้ยา เวลาการให้ยา เห็นไหม เขาบอกว่า ให้มีสติ ตั้งสมาธิให้ดี แล้วนอน

การให้ยาก็คือให้ธรรม การให้ธรรมๆ เวลามันแก้ไขเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ถ้ามันแก้ไขเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ทีนี้เวลาแก้ไขเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป อย่างเช่นบอกว่า ให้ทำความสงบของใจ ให้ทำสมาธิ...แค่นี้ ใ้คนไข้ ๑๐ ปี ๒๐ ปี กว่ามันจะทำความสงบของใจได้ แล้วถ้าทำได้แล้วก็ทำได้ เดียวก็หลุดมือไป เห็นไหม

แล้วเวลารำพึง ฉะนั้น เวลาที่ว่ามันน่าสะเทือนใจ เราปฏิบัติใหม่ๆ แล้วเราสะเทือนใจมาก เวลาสะเทือนใจ เวลาฟังเทศน์หลวงตาไม่เข้าใจก็ไม่เข้าใจ แต่พอเวลาเข้าใจขึ้นมา เวลาท่านพูดบ่อยมากเลยบอกว่า ท่านติดสมาธิ ๕ ปี ติดสมาธิ ๕ ปี แล้วมันก็สะเทือนใจไป สะเทือนใจที่ว่า ๕ ปีนั้นอยู่กับหลวงปู่มันตลอด

หลวงปู่มั่นเป็นอาจารย์ เป็นหมอกับคนไข้อยู่ด้วยกัน คนไข้กับหมอกุญแจกันอยู่ หมอก็นอนอยู่ที่นี่ หลวงตาก็เป็นคนไข้ เป็นคนอุปัฏฐาก เป็นคนดูแลผ้า เป็นคนรับบาตร เป็นคนดูแลความเป็นอยู่ของท่าน นี่ระหว่างหมอกับคนไข้อยู่ใกล้ชิดติดกันนะ แต่ทำไมต้องทอดเวลาถึงตั้ง ๕ ปี

แล้วดูสิ หลวงปู่มันเป็นหมอ เป็นหมออะไร เป็นหมอชั้นเอก เวลาคนไข้ที่
อยากจะหายจากโรคเป็นคนไข้ชั้นดี เพราะอะไร เพราะหลวงตาท่านปรารถนาพันทุกข์
ถ้าเป็นคำว่า “ปรารถนาพันทุกข์” ก็พ้นจากความเป็นโลก แล้วหมอนี้ก็หมอชั้นหนึ่งๆ
รักษาคนไข้อยู่ แล้วคนไข้กับหมอก็อยู่กันมา ๕ ปี แล้วเวลาหมอจะผ่าตัด เห็นไหม

“มหา จิตเป็นอย่างไร จิตดีไหม”

“ดีครับ”

“มหา จิตเป็นอย่างไร”

“ดีครับ”

คนไข้ไม่รู้ตัวเลยว่าเป็นไข้ คนไข้ไปไม่รอด คนไข้มันติดอยู่นั่นนะ จะเอาคนไข้ให้
รอดให้ได้ เราจะบอกว่า แก่จิตแก้ยากอย่างนี้ไง มันไม่มีใครปรารถนาไม่ดี ไม่มีใคร
ต้องการความผิดพลาด ไม่มีใครต้องการสิ่งไม่ดี ทุกคนต้องการการพ้นทุกข์ ทุกคน
ต้องการความดีงามทั้งนั้น

ครูบาอาจารย์ หลวงปู่มัน ท่านผ่านไปแล้วนะ ท่านก็ปรารถนาดี ท่านพยายาม
จะสั่งจะสอน คอยดูแล ไข้คนไข้ผู้ที่ปฏิบัติก็ปรารถนาพ้นทุกข์นะ เพราะเวลาจะแสวงหา
ครูบาอาจารย์ แสวงหาวันนี้เสี่ยงตายเลย แล้วพยายามชวนชวายมา แล้วมาที่แรกฟังไม่
รู้เรื่อง พอฟังรู้เรื่องขึ้นมาก็ประพฤติปฏิบัติด้วยความเป็นจริง นั่งตลอดรุ่งๆ พอผ่าน
เวทนาได้ พอขึ้นไปรายงานท่าน “เออ! จิตมันไม่ตาย ๕ อัตรภาพ คือมันไม่เกิดไม่ตายถึง
๕-๖ หนหรือก มันตายหนเดียว”

ด้วยความดีใจ ด้วยความภูมิใจ เห็นไหม เวลาปฏิบัติไป มันต่อเนื่องไปๆ แต่เวลา
มันมีเวรมีกรรมไง พอเวลาจิตมันแยก พอพิจารณาหายไปแล้วมันแยกหมดเลย พอแยก
หมดเลย มันมีความสุขมาก มันมีความมหัศจรรย์มาก แล้วพอปฏิบัติไปแล้ว มีความ
มหัศจรรย์มาก เราก็ต้องการให้มีความมหัศจรรย์มากไปกว่านั้นใช่ไหม อยากให้ละเอียด
ขึ้นดีขึ้น ก็เลยไปถามท่าน

ที่นี้ความมหัศจรรย์ระหว่างชั้นตอนมันมีคนเดียว “ก็มันมีคนเดียวมันนะ จะเอาอะไรอีก เราก็คนเดียวเท่านั้นนะ”

คำว่า “คนเดียวเท่านั้น” ก็มันมีแล้ว เหนียวแล้ว ติด ติดตรงนี้ ๕ ปี เพราะอะไร เพราะว่า หนึ่ง ตัวเองเหนียวก็ได้ผ่านแล้ว ได้เห็นแล้ว ได้ความเป็นจริงแล้ว สมมุติไปทานมาแล้ว แล้วไปข้างหน้าละ ก็มีคนเดียว ข้างหน้าก็คือไม่มีใจ ก็ไม่ต้องไปถาม ก็มันจบแล้วไง ติดอยู่ ๕ ปี ความติดอันนี้มันติดเพราะว่ามันมีหลายเหตุผล เห็นใหม่ ฉะนั้นเวลาแก้จิตมันแก้ยากอย่างนี้

คนใช้กับหมอยู่ด้วยกัน เวลาจะแก้ ให้ยาหนักๆ ไปเรื่อยๆ ให้ยาหนักไปเรื่อยๆ นะ

“จิตดีไหม”

“ดีครับๆ”

คำว่า “ดีครับ” มันยืนยันไง เรายู้อีกัลครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านก็ส่งดูจิตเรา ถ้าว่าดีครับ ต่อหน้าท่าน เรายังก้าวพูดว่าดีครับ แล้วท่านก็ไม่ได้แย้งเลย แสดงว่าถูก สิ่งที่ติดอยู่นี้ถูก อ้าว! ก็ท่านไม่ได้แย้ง

ถ้าการโต้แย้ง การให้ยา เห็นใหม่ เวลาคนเขาให้ยานะ เวลาให้ยาครบคอร์สมันแล้ว เวลาให้ยามันไม่หาย ทำอย่างไร มันคือยา เวลาคือยาแล้ว ยารักษาไม่ได้ ทำอย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน ถามแล้วถามเล่าๆ สุดท้ายแล้วผ่าตัดเลย “ไอ้สุขอย่างนั้นมันสุขแค่เศษเนื้อติดฟัน”

เวลาคนไข้จะผ่าตัดก็ตื่นนะ “อ้าว! ถ้ามันเศษเนื้อติดฟัน สัมมาสมาธิเป็นอย่างไร ก็สัมมา คำว่า “สัมมา” คือถูกต้องไง สมาธิที่ติดอยู่นี้ถูกต้อง ทำไม”

สมาธิของสัมมาสมาธิมันไม่เป็นแบบนี้ มันเป็นอย่างหนึ่ง มันอีกอย่างหนึ่ง เพราะมันสะอาดบริสุทธิ์ ไอ้ที่มันมีปฏิฐิมานะโดยที่ท่านไม่รู้ตัว โดยที่เราไม่รู้ตัวนะ เราไม่

รู้ตัวเลยว่าสิ่งที่เราว่าถูกต้องมันเป็นทิวทัศน์ของเรา เราไม่รู้ตัว ชัดกันไป ชัดกันไปจนเต็มที่นี่แก้จิตแก้ยาก

แล้วพอแก้จิตแก้ยาก พอได้คิดไป กลับไปได้คิด “มันน่าจะเป็นอย่างนั้น มันน่าจะ” ไม่เชื่อหรืออก ไม่ยอมใคร “มันน่าจะ หรือว่าเราต้องขวนขวาย ต้องหาทางออก”

นี่เราจะบอกว่าการแก้จิตแก้ยาก จิตนี้แก้ยากนัก จิตนี้แก้ยาก แล้วแก้อย่างไร ถ้าแก้อย่างไร นี่ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมาท่านจะรู้ของท่าน แล้วว่ารู้ของท่าน มันต้องเป็นอย่างนี้ ศีล สมาธิ ปัญญา

ศีล สมาธิ ปัญญา แล้วศีล โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามีผล อนาคามิมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล ตามสแต่ปมันเป็นอย่างนี้ แน่นอน อริยสัจ บุคคล ๔ คู่ ในสังฆคุณ ชัดเจนมากเลย แต่ใครทำได้มากน้อยแค่ไหน ถ้าทำได้มากน้อยแค่ไหนมันต้องเป็นความจริงด้วย เวลาเราปฏิบัติ เราก็เป็นความจริงของเรา แต่มันไม่เป็นความจริง มันไม่เป็นความจริงทางอริยสัจ ไม่เป็นความจริงทางสังฆกรรม

ถ้าเป็นความจริงทางสังฆกรรม เป็นความจริงในสังฆกรรมเพราะในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในใจหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านเป็นสังฆกรรมจริง ท่านถึงได้รู้จริง เห็นไหม ฉะนั้น พอรู้จริง คนที่รู้จริงท่านถึงกลัวกิเลส ว่ากิเลสนี้มันร้ายนักๆ ฉะนั้น หลวงปู่มั่นท่านเป็นคนพูดเองว่า “แก้จิตนี้แก้ยาก ผู้เฒ่าจะแก้วะ ผู้เฒ่าจะแก้วะ ผู้เฒ่าล้มลุกคลุกคลานมาพอแรงแล้ว”

ฉะนั้น ภิกษุบวชใหม่ ผู้ปฏิบัติใหม่มันก็อ่อนแอทั้งนั้นนะ เวลาอ่อนแอขึ้นไป พอไปรู้ไปเห็นสิ่งใดก็ว่าตัวเองรู้ตัวเองเห็น ตัวเองเป็นความจริง แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ท่านคอยชี้คอยแนะคอยบอกว่าสิ่งนั้นเป็นไม่จริง แล้วไม่จริงแล้วจะแก้อย่างไร

นี่เง ที่เขาถามมา ที่ว่า จิตเวลาปฏิบัติไปแล้วมันแว้งว่าง มันรู้สึว่ามันไปเจอกำแพง ไปเจออะไร

มันเป็นข้อเท็จจริงทั้งนั้นนะ เพราะคำว่า “ไปเจอกำแพง” มันมีตัวตน นี่ไง สัมมาสมาธิ จิตตั้งมั่น จิตตั้งมั่น ใครเป็นคนตั้งมั่น อะไรเป็นคนตั้งมั่น แล้วตั้งมั่น ตั้งมั่น อย่างไร

ไฉนก็เหมือนกัน เวลาเข้าไปแล้ว ถ้ามันเข้าไปเจอกำแพง เจอกำแพง กำแพงมัน คืออะไร ก็จับกำแพงสิ จับได้ พิจารณาแยกแยะมัน ถ้าจับกำแพง สิ่งนี้มันเป็นอะไร อะไร ก็แล้วแต่ที่มันเป็นประเด็นในใจ มันจับพิจารณาได้ แต่ถ้าที่มันเข้าไปแล้ว ถ้ามันไปเจอ กำแพง เราจะเอาความสงบ มันสงบไม่ได้ เห็นไหม สงบไม่ได้ เราก็ต้องพุทโธมากขึ้น

กลับมาพุทโธ กลับมาใช้ปัญญาอบรมสมาธิ แต่เพราะมันไม่เคยทำอย่างนั้น ถ้าไม่เคยทำอย่างนั้น ถ้าเราใช้ปัญญา ถ้าปัญญามันก็ต้องปัญญาใคร่ครวญ ปัญญามีสติ สติอยู่กับความรู้สึกลึกนั้น

ความรู้สึกลึกคืออารมณ์ จับอารมณ์ให้ได้แล้วพิจารณาให้ได้ พอมันพิจารณาไป แล้ว พอมันพิจารณา มันปล่อยมันวางเข้าไป มันไม่มีอะไร คือมันทะลุไป มันทะลุกำแพง ไป

แต่ถ้ามันทะลุกำแพงไปไม่ได้ มันมีกำแพงอยู่ กำแพงอันนี้มันเป็นทิวทัศน์ มันเป็น กิเลสที่มันสร้างภาพอย่างนี้ไว้ให้ ถ้ามันสร้างภาพอย่างนี้ไว้ให้ มันเป็นของใครของมันไง คำว่า “ของใครของมัน” คือจิตนิสัย คือสันดาน คือความเห็น

เหมือนกับทางโลกเลย ทางโลกเขาบอกว่า เวลาเด็กครอบครัวแตกแยก เลี้ยง เดี่ยว เด็กจะมีปัญหา เป็นปมด้อย คำว่า “มีปมด้อย” มันฝังใจมาตั้งแต่เด็ก อันนี้เฉพาะ ชาตินี้แหละ แต่เวลาถ้ามันจิตนิสัย มันแต่ละภาพแต่ละชาติมันซ้อนมา อดีตชาติมา

คำว่า “อดีตชาติไม่มี ทุกอย่างไม่มี”

ไม่มี พระเวสสันดรคืออะไร ถ้าไม่มี พระเวสสันดร ทศชาติ ๑๐ ชาติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยชาติมานั้นคืออะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสวยชาติ ๑๐ ชาติขึ้นมา สร้างกุศลมาอย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึง สมบูรณ์ที่จะมาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ใช้นี้ก็เหมือนกัน เวลาที่ว่า ก็ตั้งแต่เด็กมา มันมีปมด้อย เด็กมันก็ปมในใจ พอปมในใจ มันก็กระทบระดับชีวิตของมัน นี่พูดถึงสิ่งที่เราพิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าจิตนิสัยมันซับซ้อนมาๆ ตั้งก็ภพที่ชาติละ ฉะนั้น เวลาที่ภพที่ชาติ โดยการแก้ไขมันไม่ต้องไปสนใจตรงนั้นไง เขาไม่สนใจว่ามันมาจากไหน เพราะเราไม่สามารถจะรู้คั่นได้ว่ามันมาจากไหน

แต่ถ้ามันเป็นกำแพง เราก็พุทโธ ถ้าไม่ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเราทำได้ มันก็ทะลุผ่านไปได้ ถ้ามันทะลุผ่านไม่ได้ ก็แค่นี้ เขาเรียกว่า “ติด” นี่ไง เวลาจิตมันติด เห็นไหม มันติดข้องอยู่ในใจ

เวลาทางโลก คนที่เข้าใจผิด เข้าใจอะไรผิดนะ แล้วเขายึดความรู้สึกของเขา เขาก็จะทุกข์ร้อนของเขาไปอย่างนั้นนะ ใช้นี้ก็เหมือนกัน เราไปเห็นกำแพง เราไปรู้ของเราอย่างนั้น แล้วปฏิบัติไปมันก็ไปเจออย่างนั้น ไปเจออย่างนั้นจริงๆ มันเป็นเวรเป็นกรรมของแต่ละดวงใจ

ดวงใจมันมีเวรมีกรรมมาอย่างใด มันก็จะมีอุปสรรคอย่างนั้นนะ มันอุปสรรคอย่างนั้นก็แก้อย่างนั้น มันก็เหมือนกับเรา เหมือนกับมนุษย์ ภูมิภาคใดก็ชอบรสอาหาร ภูมิภาคนั้น เพราะมันเคยชิน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติไปมันก็เจออย่างนี้ มันเข้าไปแล้วมันเจออย่างนี้อยู่แล้ว เพราะมันอยู่จิตใต้สำนึก เข้าไปต้องเจอ ถ้าบ้านเราสกปรก เราก็ต้องทำความสะอาดในบ้านของเรา ถ้าบ้านของเราสกปรก เราไม่ทำความสะอาดในบ้านของเรา จะไปทำที่ไหน

นี่ก็เหมือนกัน กำแพงมันขวางอยู่กลางหัวใจของเรา ถ้าเราไม่ทำลายกำแพงนั้น มันจะผ่านไปได้อย่างไร แล้ววิธีการทำลาย เห็นไหม ถ้าพุทโธๆ ที่นี้พุทโธไม่ได้ พุทโธไปเจอกำแพง

ก็ไปอยู่กำแพง ก็กลับมาที่พุทโธสิ เราไม่ให้จิตมันไปอยู่ตรงนั้น เราให้ระลึกพุทโธไว้ ระลึกพุทโธไว้ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา เพราะอะไร เพราะเราต้องการให้จิตมันมีเหตุมีผลขึ้นมา จิตมันละเอียดลออเข้าไป มันก็ผ่านทะลุเข้าไป พอผ่านทะลุเข้าไป มันก็จบ

แต่นี้มันเป็นกังวลใจ เป็นกังวลว่า มันเป็นกำแพง แล้วต้องทำลายกำแพงนั้น แล้วพอทำลายกำแพงไม่ได้ นี่ไง ธรรมะไม่มีจริง ทำสิ่งใดก็ทำไม่ได้

หลวงตาท่านพูดอย่างนั้นนะ เวลาท่านไปอยู่ที่ไหน ท่านสะพายย่ามไปด้วย ท่านบอกในย่ามมันมีนิวเคลียร์นิวตรอน แล้วไม่เคยใช้สักที ไม่เคยใช้เพราะมันไม่จำเป็นต้องใช้ คำว่า “ไม่เคยใช้” เพราะมันไม่สมควรจะใช้ มันไม่มีใครภวานาแล้วติดขัด หรือใครต้องการนิวเคลียร์นิวตรอน

ถ้านิวเคลียร์นิวตรอนนะ ใครต้องการ เช่น หลวงปู่บัว เวลาเจ้าคุณจุม ธรรมเจดีย์ ให้หลวงปู่บัวมาคุยกับพระมหาบัว นี่นิวเคลียร์นิวตรอน “อ้าว! ว่ามาสิ”

คู่มือ ๑ ผ่าน คู่มือ ๒ ผ่าน คู่มือ ๓ ผ่าน คู่มือ ๔ ไม่มี นิวเคลียร์นิวตรอน เห็นไหม ขางคาน ขางอิริชชา นิวเคลียร์นิวตรอนจะไประเบิดไปทำลายภพชาติ ไปทำลายภวาสวะ ไปทำลายการเวียนว่ายตายเกิดในพรหมนั้นเลย นี่นิวเคลียร์นิวตรอนเวลาจำเป็นต้องใช้ เวลาสมควรจะใช้ทันทีเลย ระเบิดนิวเคลียร์นิวตรอน

แต่ท่านบอกว่า ท่านไปไหน อยู่ในย่าม นิวเคลียร์นิวตรอนไม่เคยใช้เลย ไม่เคยใช้ เพราะมันไม่มีความจำเป็นต้องใช้ มันไม่มีใครมีสถานะที่ว่าเขามีความจำเป็น เขาภวานาแล้วมีเหตุผลขนาดนั้นที่ต้องใช้นิวเคลียร์นิวตรอนเข้าไปทำลายมัน

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อกำแพงนั้นกำแพงอะไร แล้วบอกว่า พอปฏิบัติไปแล้ว ธรรมะจะไม่มีเหตุมีผลแล้วละ ปฏิบัติไปแล้วมันก็ไปเจออย่างนั้น

เจออันนี้มันไม่ใช่เกี่ยวกับธรรมะ มันเกี่ยวกับเวรกรรม เกี่ยวกับจิตนิสัยที่สร้างมาแบบนี้ มันเหมือนกับคนเรา ใครดำรงชีวิตอย่างไร มันก็จะมีโรคภัยไข้เจ็บตามการดำรงชีวิตนั้น เห็นไหม ทางภาคอีสานเขากินอาหารดิบ มันก็เป็นพยาธิในตับ อ้าว! ก็การดำรงชีวิตของเขา เขากินอาหารดิบๆ สุกๆ มันก็จะให้ผลกับตับของเขา ให้ผลกับพยาธิในลำไส้ของเขา คนทางภาคใต้เขากินของเขาอย่างนั้น ความเป็นอยู่มันเป็นอย่างไรมันก็เป็นอย่างนั้นนะ ฉะนั้น จิตมันได้ผ่านอย่างนี้มา มันได้สร้างเวรสร้างกรรมอย่างนี้มา มันถึงเป็นอย่างนี้

เวลามันเป็นนะ ใครจะเป็นก็แล้วแต่ เราไปพูดมากขนาดไหน มันจะซึ่กลับมาเลย ว่า อ้าว! ก็เราสร้างมาไง มันสร้างมาเองไง จิตนิสัยถึงเป็นแบบนี้ เป็นแบบนี้เพราะจิตนิสัยเป็นแบบนี้ ที่นี้จิตนิสัยมันเกี่ยวกับกรรมะใหม่ ไม่เกี่ยว

อริยสังก็ เป็นอริยสังนะ ดุสิ เอตทัคคะ ๘๐ องค์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งพระอรหันต์เป็นเอตทัคคะมีความชำนาญแต่ละอย่างๆ ไม่เหมือนกัน แต่พระอรหันต์ทั้งหมดที่จะเป็นเอตทัคคะต้องมีอัสวัชฌญาณ ยถาภูตัง เกิดญาณทัสสนะ เกิดการทำลายอวิชชา ถึงได้มาเป็นพระอรหันต์ นี่คืออริยสังมีหนึ่งเดียว

อริยสังคือสังจะ อริยสังมีหนึ่งเดียว จิตทุกดวงใจต้องกลั่นออกมาจากอริยสัง แต่จิตนิสัย จิตนิสัยกับความชำนาญ พระสารีบุตรชำนาญโดยทางปัญญา พระโมคคัลลานะชำนาญในทางฤทธิ์ พระอุบาลีชำนาญในทางกฎหมายในทางวินัย มีความชำนาญแต่ละคน แต่ละอย่างๆ มีความชำนาญแตกต่างกัน ได้ความชำนาญอันนี้มันเป็นคุณสมบัติ เป็นจิตนิสัยของแต่ละดวงใจ แต่ทุกดวงใจที่เป็นพระอรหันต์ต้องกลั่นออกมาจากอริยสัง

กลั่นออกมาจากอริยสัง คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่มันเกิดมรรคญาณ ทำลายอวิชชาในใจ อันนี้สำคัญที่สุดใจ อันนี้สำคัญที่สุดคือทำให้จิตนี้พ้นจากอวิชชา ทำลายจิตนี้ ทำลายอวิชชาในหัวใจ ทำลายกิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจทั้งหมดให้มันผ่องแผ้วขึ้นมา อันนี้สำคัญที่สุด

ฉะนั้น พอสำคัญที่สุดนะ ฉะนั้น ย้อนกลับมาที่กำแพง ย้อนกลับมา กำแพงมันเป็นอุปสรรค มันก็คิดว่าไง แล้วตัวกำแพงมันเป็นอะไร มันเป็นอริยสังหรือเปล่า

ตัวกำแพงไม่ใช่เป็นอริยสัง ตัวกำแพงมันเป็นจิตนิสัย มันเป็นเวรเป็นกรรม มันเป็นประสบการณ์ของจิต จิตแต่ละดวงมันจะมีอุปสรรคแตกต่างกันไป

ในสมัยพุทธกาล เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้กรรมฐานแล้วเข้าไปปฏิบัติ ท่านให้อุบายไปคนละอย่างๆ มันไม่เหมือนกัน ให้ตรงกับจิตตรงกับนิสัย ถ้าจิตตรงกับจิตตรงกับนิสัย ทำความสงบของใจก็ง่าย เวลาใช้ปัญญาไปแล้วมันก็

แยกแยะตามกิเลสตัดค้นหาความทะยานอยาก มันจะซ่อนเข้าไปในภวาสวะ ในภพ ในหัวใจนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้อุบายอย่างนั้น

นี่เหมือนกัน ถ้ามันเป็นกำแพง กำแพงมันส่วนกำแพง กำแพงมันเป็นวิบากกรรม กำแพงของเราเป็นวิบากกรรม ทีนี้ถ้ากำแพงเป็นวิบากกรรม เราจะเอาวิบากกรรมเป็นตัวตั้งใช้ใหม่ เราทำไม่ไม่เอามรรคเป็นตัวตั้ง

ต้องเอามรรคเป็นตัวตั้ง เอาจิตของเราประพฤติปฏิบัติ เอามรรคเป็นตัวตั้ง ถ้ามรรคเป็นตัวตั้ง กำแพงก็คือกำแพง ไม่สนใจ ไม่สนใจ กำแพงก็คือกำแพง เข้าไปชนกำแพง ชนก็ชน หัวชนกำแพงก็ชน แต่เราก็พุทโธของเรา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา ใช้ปัญญาของเราแก้ไขของเราไป

กำแพง ถ้าเป็นกำแพงที่ซำรุดนะ กำแพงเก่าแก่นะ เขาเอานิวแต่ะ มันก็ล้มแล้ว กำแพง ดูสิ มันจะพังอยู่แล้ว เอานิวเอามือยันมันก็ล้มแล้ว ใ้หนีไปเห็นกำแพงแล้วตื่นตื่นไปเห็นกำแพงแล้วชาสั่น เห็นกำแพงแล้วไม่สู้ ถ้าเห็นกำแพงแล้วไม่สู้

กำแพง เราไม่ต้องไปทำลายที่กำแพงนั้น เรากลับมาที่พุทโธ กลับมาที่ปัญญาอบรมสมาธิ นี่เราทำของเรา

เขาบอกว่า “เวลาปฏิบัติเข้าไปแล้วมักจะเจอกำแพงความรู้สึกแบบบอกไม่ถูก มันมีความรู้สึกแง่ๆ ถูกพิจารณาแล้ว มันมีความรู้สึกนั้น มันเป็นไปไม่ได้ มันจะอยู่แบบนั้นในความรู้สึกที่มันนวลปนความเว้งว่าง บอกไม่ถูก นานๆ ไป สติมันอ่อน”

เราไปอยู่กับมันสิ เราไม่ไปอยู่กับมันสิ เราอยู่กับพุทโธสิ อยู่กับพุทโธ อยู่กับปัญญาอบรมสมาธิ คำว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” ถ้าไปเจอกำแพง เจอสิ่งใด เราวางเลย ตั้งกำแพงขึ้นเป็นประเด็น แล้วปัญญาใคร่ครวญไป ถ้ามันไปเจอกับความเว้งว่าง สิ่งต่างๆ ปัญญาใคร่ครวญไป

นี่ไปอยู่กับความเว้งว่าง ไปอยู่กับความพอใจ มันก็ตกวางค์แน่นอนอยู่แล้ว แต่ถ้าพุทโธๆ มันจะตกวางค์ไปไม่ได้ เพราะมีคำบริกรรมอยู่ คำบริกรรม เห็นไหม มันวิตก วิจารณ์ วิตกวิจารณ์ให้จิตมันได้วิเคราะห์หิวจ้ย จิตมันฝ่องแผ้ว วิตกวิจารณ์มันสะอาดบริสุทธิ์ มันจะเป็นหนึ่งเดียว คือมันปล่อยเข้ามา

ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิมันใช้ปัญญาแยกแยะไปเรื่อย ๆ เห็นไหม กำแพงมันเกิดจากอะไร กำแพงเป็นนามธรรม ถ้ากำแพงทางโลก ดุสิต กำแพงเบอร์ลินเขารื้อทิ้งไปหมดแล้ว เพราะกำแพงเบอร์ลินมันแบ่งระหว่างตะวันออกกับตะวันตกเลยละ แล้วพอเขาเจรจาเรียบร้อย กำแพงเบอร์ลินเขารื้อหมดเลย แล้วเขาจัดงานฉลองด้วย

กำแพงอะไรก็ทำลายได้ กำแพงอะไรก็รื้อได้ แต่นี่มันเป็นนามธรรม กำแพงอันนี้รื้อไม่ได้ รื้อไม่ได้เพราะว่าไปจับต้องมันไม่ได้ แต่คนรู้มันรู้ เห็นไหม แก้วจิต แก้วจิตมันแก่ยาก

แต่นี้เพราะอะไร เพราะมันเป็นทฤษฎี มันเป็นความเห็น มันเป็นวิบาก วิบากกรรม แต่ถ้าเรามีครูบาอาจารย์ที่จะแก้ ท่านจะวางไว้เลย วิบากกรรม มันก็วางไว้ วิบากกรรมคือวิบากกรรม แต่กรรมดี กรรมดีคือพุทธานุสติ กรรมดีคือปัญญาอบรมสมาธิ เรากลับมาปัญญาอบรมสมาธิ กลับมาพุทธานุสติ แล้วทำตรงนั้นจนแจ่มชัดขึ้น จิตมันก็ปล่อยวางหมด มันก็เป็นสัมมาสมาธิ กำแพงมันอยู่ไหน กำแพงมันหายไปโดยอัตโนมัติ

แต่นี้มันไปอยู่ที่กำแพง ไปอยู่ที่สนใจมัน แล้วพอสนใจมันแล้วก็จะแก้มัน ยิ่งไปแก้มัน รักสาวนะ ยิ่งไปง้อมัน มันยิ่งวิงหนี รักสาว ไม่ต้องไปยุ่งกับมันเลย เดี่ยวสาวมาหาเอง

นี่จะทำลายกำแพง กำแพงก็คือกำแพง ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ พุทโธนั่นแหละ พุทโธของเราต่อเนื่องเข้าไป

เขาบอกว่า เวลามันพุทโธต่อเนื่องเข้าไป มันแว้งว่าง สติมันอ่อน มันก็แทรกเข้าไป มันก็ตกเป็นภวังค์

เป็นภวังค์แน่นอน ถ้าเราเป็นภวังค์ มันจะเป็นภวังค์อยู่แล้ว เพราะว่าเราไปจดจ่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เห็นไหม หลวงตาท่านพูดเองนะ เวลาท่านบวชใหม่ๆ อุปัชฌาย์ท่านภาวนาพุทโธ ท่านก็ภาวนาพุทโธกับอุปัชฌาย์ของท่าน เวลาท่านไปเรียนศึกษาเป็นมหาเรียนอยู่ ๗ ปี แล้วภาวนาพุทโธๆ ๗ ปี มันเป็นสมาธิได้แค่ ๓ วัน อธิปนาสมาธิลงได้แค่

๓ หน แต่เวลาศึกษามาแล้วมีปัญญามาก แล้วอธิษฐานเลยว่า ถ้ามีใครบอกทางเรา เราจะไปหาอาจารย์องค์นั้น เพราะจบเป็นมหาแล้วยังไม่แน่ใจว่านิพพานมีจริงหรือเปล่า

ฉะนั้น ก่อนที่จะไปหาหลวงปู่มั่น ท่านก็ภาวนาของท่าน ไปที่จักราช ที่นี่คนที่จบมามากแล้ว คนที่มีอำนาจวาสนา มันก็จะภาวนาด้วยวิมุติภาวะ ด้วยความสามารถของตน ก็ดูจิตเฉยๆ ท่านบอกว่า กำหนดดูจิตเฉยๆ ไม่ได้พุทโธ มันก็พอเป็นไปได้ มันก็ว่างๆ ว่างๆ นั่นนะ แต่เวลามันเสื่อม มันเสื่อมหมดเลย แล้วเอาขึ้นมาไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันไม่มีคำบริกรรม คือมันไม่มีต้นสายปลายเหตุ มันไม่เป็นกิจจะลักษณะ

คือก่อนปฏิบัตินะ บวชใหม่ๆ ก็มาพุทโธ แต่พอเวลาศึกษาไปแล้ว ปัญญามันเยอะมาก มันมีความเข้าใจมาก เพราะเรามีปัญญาขึ้น เรามีความเข้าใจขึ้น เรามีความสามารถมากขึ้น มีความเชื่อตัวเองมากขึ้น ก็ดูเฉยๆ ดูจิตเฉยๆ มันก็สงบได้โดยใช้ปัญญาได้ มันก็ปล่อยวางได้ แต่เวลามันเสื่อม เสื่อมหมดเลย แล้วเอาขึ้นมาไม่ได้ ท่านบอกท่านดูจิตเฉยๆ ดูจิตเฉยๆ คือไม่มีคำบริกรรม ดูจิตเฉยๆ คือว่าไม่ใช่สติปัญญาอบรมสมาธิ สุดท้ายแล้วพอมันเสื่อมไปแล้ว เข้าไปหาหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นเริ่มสอนใหม่

จากจิตที่เสื่อมนะ แล้วเข้าไปหาหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นบอกว่า จิตนี้เหมือนเด็กน้อย มันต้องกินอาหาร ดูสิ จิตนี้มันต้องกินอารมณ์ มันต้องกินความรู้สึก จิตนี้มันต้องกินตลอด แต่เราพยายามบ่อนพุทโธมัน เราไม่ให้มันคิดของมันโดยธรรมชาติของมัน

หลวงปู่มั่นบอกว่า จิตนี้มันเป็นเด็กน้อย มันต้องกินอาหาร มันปล่อยไปทีละมา ถ้าเรากำหนดหาอาหารให้มันไว้ คือเราพุทโธๆ ไว้ ท่านไม่บอกตรงๆ ถ้าบอกตรงๆ แล้วมันจะคิดมาก คนเราปัญญาเยอะ ปัญญาเยอะ เล่ห์กลมันมาก พอพูดอะไรขึ้นมามันรู้เท่าทันกิเลสไปหมด มันสร้างภาพหมด หลวงปู่มั่นท่านฉลาดมาก นี่แก้จิตแก่ยาก

จิตเสื่อมไปแล้ว ท่านบอกเลย จิตนี้เปรียบเหมือนเด็กๆ ท่านเปรียบให้ดูว่าเหมือนเด็กๆ เด็กนี้ธรรมชาติมันต้องมีอาหารเลี้ยงชีวิตมัน ฉะนั้น มันไปเที่ยวเล่นคือมันเสื่อม มันไปเที่ยวเล่นไป ให้หาอาหารเตรียมพร้อมไว้ให้มัน ให้หาอาหารเตรียมไว้ให้มัน ให้กำหนดพุทโธๆ

พุทโธคือคำบริกรรม พุทธานุสติ ความจริงนั้นคือการภาวนาแล้วแหละ แต่ท่านไม่บอก ถ้าบอกแล้วนะ มหามันจะคิดมากไป ใจ! จะสอนมหาได้อย่างไร มหาปัญญาเยอะนะ ใจ! ของแค่นี้ของเด็กน้อยจะมาสอนฉันได้อย่างไร แคพุทโธ แคสมณะ มันจะมีประโยชน์อะไร

แต่ท่านไม่พูดอย่างนั้น ท่านบอกว่า จิตนี้เปรียบเหมือนเด็กน้อย เด็กน้อยมันหิวกระหาย มันต้องกินอาหารของมัน ตอนนี้มันไปเที่ยวเล่น มันเพลินคือมันเสียมันไปอิสระของมัน เราหาอาหารเตรียมให้มันไว้ เหตุผลของหลวงปู่มันใจ คือท่านสอนโดยอุบาย ท่านสอนโดยอุบาย แล้วให้ผู้ที่ไม่เป็นทำตามอุบายนั้น อุบายนั้นเป็นการวางแนวทางให้พุทโธๆ จนพุทโธไม่ได้ จนจิตมันมาสงบโดยข้อเท็จจริง แต่ท่านไม่บอก ถ้าบอกแล้วมันจะปลิ้นปล้อน กิเลสมันจะปลิ้นปล้อน มันจะทำให้เราภาวนายากขึ้น

เวลาท่านพูด ท่านพูดแบบกรรมฐานไป พูดแบบพระป่าไป พูดอุปมาอุปไมยว่า มันจะเป็นอย่างนี้ๆ ทำอย่างนี้จะได้อย่างนี้ๆ นี่ไง หมอ หมอชั้นหนึ่ง หมอชั้นเอก กับผู้ที่ต้องการจะพ้นจากทุกข์ คนไข้ชั้นเอก แต่คนไข้ชั้นเอกก็ไม่ว่าหมอลงมีด หมอจะผ่าตัดตอนไหน เพราะคนไข้มันไม่รู้ แต่หมอนี้หมอชั้นหนึ่งๆ

ก็พุทโธๆ ไปเรื่อย จิตมันสงบได้จริงๆ สงบได้จริงๆ แล้วพอสงบแล้ว เมื่อก่อนก็สงบแบบนี้ แล้วมันเสียไปเพราะมันไม่มีหลักการไง ดูไว้เฉยๆ เลื่อนลอย ถ้ามีอำนาจสมาธิมันก็สงบได้อยู่ แต่สงบแล้วมันไม่มีหลักการที่จะดูแลรักษาไป มันไม่มีหลักการที่จะดูแลอย่างไรได้ มันไม่มาตามวิทยาศาสตร์ มันมีเหตุมีผล มีหลักการ มีความเป็นจริง แล้วเราดูแลตามนั้นมา ถ้ามันเสียไป เราก็ปฏิบัติตามอย่างนั้นขึ้นมา โดยหลักการมันก็ต้องมีผลตอบสนองอย่างนี้ๆ นี่ไง นี่พุทธศาสน์ นี่แก้จิตๆ เขาแก้กันอย่างนี้ไง

ฉะนั้น เวลาสอนขึ้นมาแล้ว มันเป็นไปได้ นี่ก็เหมือนกัน มันอยู่ที่จริตนิสัยของคนว่าตัวเองจะทำอย่างไร จะพุทโธหรือเปล่า จะใช้ปัญญาอบรมสมาธิหรือไม่ ถ้าไม่ทำ มันก็เป็นอยู่อย่างนี้ คิดเองเออเอง ไปได้เอง แล้วก็ไปชนกำแพงอยู่อย่างนี้ เพราะกำแพงที่เป็นอย่างนี้มันเป็นวิบากกรรม

วิบากกรรมคือจิตมันสร้างเวรสร้างกรรมมาแบบนี้ มันเหมือนทุเรียน ใครปลูกทุเรียนก็ได้ทุเรียน แต่ทุเรียนที่ปลูกอยู่ที่เมืองนนท์ๆ ลูกมันหลายหมื่น ไปปลูกที่อื่น ราคา

มันแตกต่างกัน เห็นไหม ทูเรียนก็คือทูเรียน ปลุกในที่ชุ่มชื้น ปลุกในที่สวน ปลุกในที่ถิ่นของมัน ผลออกมามันสุดยอดเลย ไปปลุกที่เมืองจันทร์ฯ ไปปลุกที่ทางภาคใต้ มันเป็นที่ชุ่มชื้นพอที่จะปลุกทูเรียนได้ มันก็ปลุกได้ แต่คุณภาพมันไม่เหมือนกัน แต่มันก็เป็นทูเรียนพันธุ์เดียวกัน สายพันธุ์เดียวกัน แต่ปลุกต่างถิ่นปลุกต่างที่ มันก็ได้ผลไม่เหมือนกัน

ถ้ามันเหมือนกัน เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่า เราเลื่อนลอย ทูเรียนจะปลุกที่ไหนก็ได้ อ้าว! ก็ปลุกไปสิ เราเคยปลุกทูเรียน ครูบาอาจารย์อยู่ทางภาคอีสานเขาปลุกทูเรียน เอาน้ำหยดเลย ทูเรียน ใส้โฮ! ต้นมันนี่แข็งแรง ใบนี้เขียวทั้งต้นเลย แต่ไม่มีสักลูกหนึ่ง ไม่เคยมีลูก มีแต่ต้น มันรักษาต้นมัน ใต้อะ! ใบนี้เขียวชุ่มชื้น เพราะเราหยดน้ำให้มันนะ แต่มันไม่ออกลูก

นี่ก็เหมือนกัน ปลุกทูเรียนหรือจะปลุกเงาะ เขาจะปลุกอะไร มันอยู่ที่สายพันธุ์ สายพันธุ์อย่างไร เราปลุกพืชชนิดใด เราก็ได้พืชชนิดนั้น นี่เหมือนกัน เราภาวนาอย่างไร ด้วยเหตุด้วยผลของเรา มันก็ได้ผลอย่างนั้นไง ถ้าเรากำหนดพุทโธไม่ได้ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิไม่ได้ เราทำความสงบของใจไม่ได้ กำแพงมันก็ขวางอยู่นั่นแหละ

ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราใช้พุทโธได้ มันทะลุกำแพงไปแล้ว กำแพงมันเป็นนามธรรม มันไม่ใช่กำแพงเมืองจีนหรอก ขวางไว้อยู่อย่างนั้น ไม่ใช่ กำแพงมันก็เป็นทิวทัศน์อันหนึ่งเท่านั้นนะ มันเป็นสัญญาอารมณ์อันหนึ่งเท่านั้นนะ ถ้ามันทำลาย มันทะลุไปก็จบ มันก็ลงสู่สมาธิ มันจะมีอะไร ไม่เห็นมีอะไรเลย

แก้จิต แก้จิตแก้ยากนะ แก้จิตแก้ยาก แล้วเวลาโดยหลักมันเป็นอย่างนี้ ถ้ามันผ่านทะลุก็จบ โห้! สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สิ้นพตปรามาส เวลาสังโยชน์นะ เวลาเราตีตพันมันนะ มันผูกมัดจนเราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาสมุจเฉทปหาน มันขาด หลุดออกไปจากจิตเลย ต้องหลุดออกไปจากจิต เห็นเลยว่ากิเลสตายคาที่ แล้ววิญญาณตั้ง พลิกศพมันเลย เห็นชัดๆ พระอรหันต์จะเป็นอย่างนี้ จะเห็นการทำลายกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ฆ่ามันตายต่อหน้า พลิกศพมันเลย ไม่อย่างนั้นมันไม่มันคงหรอก ตายแล้วคือตาย ถ้ากิเลสตายแล้วจบ ถ้ากิเลสยังไม่ตาย ไม่มีสิทธิ์ ถ้ามันสลบนะ เดี่ยวมันฟื้นมานะ มันเข้มแข็งเป็นสองเท่า แล้วมันเข้มแข็งเป็นสองเท่านะ เวลามันล้มไปแล้วนะ เอาขึ้นมาไม่ได้เลย หมดความสามารถเลยแล้วกัน นี่เวลาปฏิบัติไป นี่พูดถึงการแก้จิต

จิตเวลามันพลิกแพลง มันตลบหลัง คนไม่เคยภาวนาไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น ไม่เคยรู้ ไม่เคยเห็นหรือกว่าจิตชั้นใด ก็เลศระดับใดที่มันพลิกแพลงได้มหัศจรรย์ขนาดไหน ไม่เคยมีใครรู้ใครเห็น นอกจากพระอรหันต์เท่านั้น พระอรหันต์เคยผ่านประสบการณ์อย่างนี้มาทั้งนั้น ถ้าพระอรหันต์ไม่เคยผ่านประสบการณ์อย่างนี้มา จะเป็นพระอรหันต์ไม่ได้ แล้วกว่าจะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแต่ละองค์ขึ้นมา ก็กับการปฏิบัติมา มันผ่านวิกฤติอย่างนี้มามากแล้ว

แล้วอย่างนี้ ใช้น้ำมันหย้าปากคอก ไข้กาแพงๆ นี่ เพราะอะไร เพราะมันเป็นแค่ทฤษฎีที่มันจะทะลุผ่านเข้าไปเท่านั้นเอง แค่นั้นเอง ถ้ามันทะลุผ่านมันก็จบใจ น้ำมันทะลุผ่านไม่ได้ มันทะลุผ่านไม่ได้ เห็นไหม

ที่บอกว่า เวลาครูบาอาจารย์ท่านจะแก้ไข มันสมควรไหม แล้วจิตนิสัยเขามีก่อนมากน้อยแค่ไหน ดูสิ เวลาพระเรา เวลาบวช ทุกองค์ที่บวชแล้ว ใครบ้างไม่ปรารถนามรรคผลนิพพาน ใครๆ ก็ปรารถนามรรคผลนิพพาน แต่เวลาปฏิบัติไปแล้วมันจะได้มากได้น้อยเท่าไรมันก็อยู่ที่อำนาจวาสนา อยู่ที่อำนาจวาสนานะ อย่างเช่นว่า เวลาเราปฏิบัติขึ้นมามันย่นระยะไปอย่างไร ย่นระยะนี้สำคัญมากเลย เห็นไหม

การปฏิบัติไม่เสมอดันไม่เสมอปลาย การปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ ถึงการให้ผู้ปฏิบัติไม่ได้มรรคได้ผล แต่การปฏิบัติสม่ำเสมอ ถ้าเป็นมิจฉาทิฐิ มันก็ไม่ได้มรรคได้ผล

การปฏิบัติสม่ำเสมอต้องเป็นสัมมาทิฐิดูด้วย ถ้าเป็นสัมมาทิฐิ ทำถูกต้องดีงาม แล้วมันถึงจะเป็นมรรคเป็นผล เราปฏิบัติสม่ำเสมอ แต่มันเป็นมิจฉาทิฐิ หรือมันไม่มีความสามารถที่จะทะลุ ที่ว่าทะลุกำแพงอะไรต่อไป มันก็เหมือนกับวัตถุธาตุ อยู่อย่างนั้นนะ แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมามันจะพัฒนาของมัน พอพัฒนาขึ้นมา มันจะมีเซวาร์ปัญญา พอมีเซวาร์ปัญญามันจะแยกแยะได้ มันจะสับหลักได้ พอสับหลักได้ มันก็เป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา

นี่เขาถามว่า มันบกพร่องเรื่องอะไร แล้วต้องแก้ไขอย่างไร

ความบกพร่อง จิตนี้พร่องอยู่เป็นนิจ พระรัฐपालถาม เวลาพระรัฐपाल จิตนี้พร่องอยู่เป็นนิจ ไม่มีสิ่งใดเต็มเต็ม นี่ก็เหมือนกัน ความบกพร่องมันมีบกพร่องอยู่ทั้งนั้นนะ ฉะนั้น ถ้ามันความบกพร่อง เราก็ต้องตั้งสติของเรา แล้วจะแก้ไขอย่างไร

แก้ไข กรณีนี้ ถ้ามันจิตสงบแล้ว ถ้ามันจับได้ มันจับได้มันก็วิปัสสนา ถ้าใช้ปัญญา แต่ถ้าจิตที่มันยังไม่สงบ เพราะนี่มันขวางอยู่ มันขวางอยู่ เราก็พุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ พุทโธนี่ทะลุผ่านไปเลย แล้วพอด่านไปแล้วนะ พอด่านไปแล้วหนหนึ่ง พอครั้งที่ ๒ เป็นขึ้นมา มันก็ยังมีกำแพงนั้นอยู่ เพราะอะไร เพราะมันทะลุไป มันยังไม่มั่นคง ถ้าพอมันมั่นคง มันทะลุไปแล้ว ทำลายแล้วจบเลย ทีนี้มันก็เข้าออกสมาธิได้ง่ายขึ้น พอเข้าออกสมาธิได้ง่ายขึ้น

ที่ปฏิบัติกันนะ เพราะขาดสมาธิ เวลาที่พิจารณาว่าอสุภะๆ ใครก็พิจารณาอสุภะอสุภะอย่างนี้มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิใจ คือเราใช้สติปัญญาอารมณ์เพื่อฝึกจิตใจของเรา ให้ใจของเราพิจารณาแล้วมันปล่อยเข้ามา มันเป็นสมถะ

ถ้าจะเป็นอสุภะจริงๆ มันต้องผ่านเข้าไป มันต้องเป็นมหาสติมหาปัญญาหนุนนะ ไปเห็นอสุภะตามความเป็นจริง โอ้ย! มันจะมหัศจรรย์กว่านี้เยอะมากเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเวลามันผ่านอันนี้ไปแล้ว มันก็เป็นแค่เข้ามาความสงบแค่นั้นเอง แค่ว่าความสงบเท่านั้นนะ เพราะว่าเวลาปฏิบัติไปแล้วมันยังมีหนทางไปอีกยาวไกล ฉะนั้น เวลาปฏิบัติว่า พิจารณาอสุภะ พิจารณาเพศตรงข้ามต่างๆ

อันนี้มันเป็นอุบาย มันเป็นอุบายการรักษาหัวใจเราไง ถ้าหัวใจเรามันติดพันแล้ว มันฟู เราใช้ธรรมะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาพิจารณา ตรึกในธรรมๆ ให้หัวใจได้ตีมันกินธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่มันยังไม่เป็นความจริงของเราหรอก

ถ้าเป็นความจริงของเรา เห็นไหม มันเป็นคนละเรื่องเลยละ การอย่างนี้เขาเรียกว่าตรึกในธรรม วิตกวิจารณ์ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ของเรา ยังไม่เกิด ถ้าของเราเกิด มันเป็นตัวมันเอง จะดีขึ้นด้วยตัวมันเอง

ฉะนั้น มันบกพร่องสิ่งใด บกพร่องสิ่งใด

ก็ขาดสติ แล้วเราพยายามรักษาของเรา จะต้องแก้ไข ต้องแก้ไข ถ้าเราจะแก้ไขนะ แก้จิตๆ ใจ แก้ไข หมอหมอนก็ให้ยาอยู่นั่นนะ แล้วยา เสร็จแล้วมันดี้อยา มันดี้อยาคือว่า “อู้! ธรรมะอย่างนี้ฟังทุกวัน อู้! เราไปหาครูบาอาจารย์สอนดีกว่านี้อีก” นี่เวลามันดี้อยา

มันสอนดีกว่านี้ แต่ทำไมมันแก้ไม่ได้ สอน สอนอย่างไร ใช้นั้นไป วางยาสลบทั้งนั้นนะ สอนให้แบบว่าเคลิ้มไป สอนให้คล้ายตามกัน แล้วมันมีเหตุมีผลสิ่งใดละ

ถ้ามีเหตุมีผลนะ เพราะอะไร เพราะไอ้ที่ว่าพอมันสงบเข้าไปแล้วมันแว้งว้าง เพราะอะไร เพราะมันเป็นกำแพง มันก็เป็นสิ่งที่ว่ามันเป็นทวิภูมิฐานะ เป็นวิบากกรรม แต่เราบอกว่า พอมันเข้าไปแล้ว มันรู้ดีกว่าแว้งว้าง รู้ดีกว่านิมนวล เราก็ยังไม่แน่ใจ มันจะนิมนวลไม่นิมนวล ทำลายเลย

เวลาหลวงตาท่านบอก เวลาจิตของท่านว่างหมดเลย เวลามองไปทะลุภูเขาเลากาไปหมดเลย โอ้ย! จิตทำไมมหัศจรรย์ขนาดนี้ เว้งว้างไหม โอ้ย! มันมหัศจรรย์นะ มันทะลุภูเขาเลากาไปหมดเลย ในโลกนี้ไม่มีอะไรบังได้เลย มันมองเห็นทะลุรุไปรุ่งไปหมดเลย

แต่เวลาท่านมีวาสนา เห็นไหม ธรรมมาเตือนใจ ความสว่างไสว ความทะลุรุไปรุ่งนั้น เกิดจากจุดและต่อม เกิดจากจุดและต่อมคือเกิดจากจิต จุดและต่อมไง จุดก็คือตัวจิต ต่อมก็คือตัวภวาสวะ ตัวภพ ตัวจิต เห็นไหม เกิดจากจิตทั้งหมด

เวลาเกิดจากจิตทั้งหมด ท่านไปใคร่ครวญพิจารณาอยู่ แล้วย้อนกลับมา ย้อนกลับไปจุดและต่อมนั้น พอทำลายที่จุดและต่อมนั้น เห็นไหม ใจความว่างคือกองขี้ควาย ใจความแว้งว้าง ใจความสว่างไสว ใจความมหัศจรรย์นะกองขี้ควาย

ถ้ามันยังแว้งว้างได้ มหัศจรรย์ได้ มันก็ตรงข้ามได้ นิพพานเมืองแก้ว เมืองแก้วก็ต้องมีผ้าไว้เช็ด เตี่ยวฝุ่นมันจับแก้ว อ้าว! ถ้ามีวัดถูอะไร มันมีตรงข้ามหมด มันของคู่ ถ้าของคู่ไม่ใช่

เอกนามกิง จิตนี้เป็นหนึ่งเดียว ธรรมเอก ธรรมหนึ่งเดียว ไม่มีสอง จิตหนึ่ง จิตหนึ่งเป็นสัมมาสมาธิ ชำระล้างกิเลสเข้าไปแล้วเป็นธรรมหนึ่ง พอธรรมหนึ่งก็เป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงอย่างนี้มันเป็นแบบนี้

นี่พูดถึงการแก้จิตใจ การแก้จิต เห็นไหม แก้ยาก นี่พูดถึงว่า ครูบาอาจารย์ท่าน
แก้ได้ แต่คนไข้มันไม่ฟัง คนไข้มันไม่ยอมรับยา ฉะนั้น เวลาอุบายจะสอน มันต้อง
เปิดทางก่อนไง

ดูสิ เวลาสามเณรน้อยสอนพระไปฐิตะ จะเอานั่นๆ จิตมันเปิดใหม่ จิตยอมรับ
ใหม่ กว่าจะยอมรับได้ พอยอมรับได้ อ้าว! ยอมรับแล้วใช่ไหม ถ้ายอมรับแล้วก็สอนเลย
ร่างกายนี้เปรียบเหมือนจอมปลวก มันมีรูอยู่ ๖ รู มันมีเหี้ยตัวหนึ่ง มันคอยออกมาหากิน
ตามรูทวารนั้น ให้ปิดเสีย ๕ รู เปิดหัวใจไว้ คอยจับเหี้ยตัวนั้น ทำความสงบ สงบ
จิตสงบแล้วเป็นหนึ่งในเห็นไหม เหี้ยตัวนั้น สงบเข้าไปสู่สัมมาสมาธิ จิตจับจิตนี้ สามเณร
น้อยสอนนะ

เราฟังแล้วของง่ายๆ ของง่ายๆ ท่านเปรียบเทียบไง แต่ง่ายๆ มันต้องแบบว่าเป็น
ศิษย์เป็นอาจารย์กัน มันต้องฟัง มันยอมรับ เวลาหมอให้ยา เออ! ยานี้น่าจะหายเนาะ
กินเข้าไปแล้วมันมีประโยชน์เนาะ เออ! มันภูมิใจใจ

ไอ้คนให้ยากก็ให้ด้วยความเมตตา ไอ้ผู้ป่วยก็กินยาด้วย แหม! ด้วยความเข้มแข็ง
ต้องฟิตร่างกายให้แข็งแรงนะ ให้อาหารมันออกฤทธิ์เต็มที่เนาะ

พอหมอให้ยา โอ! ยานี้น่าจะหายหรือนะ ฮู้! ยานี้น่าไม่มีค่าเลยนะ ยานี้กินเข้าไป
ไปแล้วเดี๋ยวร่างกายมันยิ่งต่อต้านนะ...วิตกกังวลไปหมดเลย ยังไม่ได้กินนะ พอเสร็จ
แล้วโยนทิ้ง ไม่กิน เพราะยา มันด้อยค่า ไม่เห็นคุณค่าของธรรมโอสธ เห็นคุณค่าของ
กิเลสมันใหญ่โต เห็นทิวฐิตะตัวเองจรดฟ้า เห็นธรรมะของพระพุทธเจ้าไร้ค่า นี่ไง คน
ไม่เป็น

ถ้าคนเป็นนะ มันจะเห็นค่า เห็นคุณค่า แล้วทำของเขาขึ้นมา นี่การแก้จิต การแก้
จิตแก้ยาก แต่ครูบาอาจารย์ท่านแก้ได้ ท่านแก้ได้ แต่คนไข้ต้องให้แก้ด้วยนะ ท่านแก้ได้
ถ้าแก้ได้ก็แก้ปมเชือกใจ ปมเชือกมันเป็นปม ท่านแก้ได้หมด เพราะเชือกมันไม่ติดไม่เดิน
เวลาเขาพันเชือกมาเป็นปม เราแก้ได้ เพราะเชือกมันไม่มีแ่งมีงอน เชือกมันตาม
ข้อเท็จจริงของมัน แก้แล้วก็จบ

แต่หัวใจมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันปลิ้นปล้อน มันไม่ยอมให้แก้ ทั้งๆ
ที่อยากแก้ ออยากหาย แต่เวลาจะแก้ขึ้นมา มันก็ปลิ้นปล้อนของมัน เห็นไหม นั่นแหละคือ
กิเลส ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ท่านแก้ได้ทั้งนั้นนะ แต่จะเป็นประโยชน์ไม่เป็นประโยชน์

นี่คือการแก้จิต แก้จิตแก้ยาก แก้ยากเพราะมีทิวฐิมานะ มีกิเลสตัดหาความ
ทะยานอยากในจิตนั้น ถ้ามันเป็นวัตถุธาตุ มันไม่มี แต่ถ้ามันไม่มี มันก็ไม่ใช่จิต มันไม่ใช่
จิต มันก็ไม่เวียนว่ายตายเกิดเหมือนกัน เพราะการเวียนว่ายตายเกิด จิตนี้เวียนว่ายตาย
เกิด ฉะนั้น เขาถึงแก้กันที่นี้ ฉะนั้น เขาถึงหาครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์จะแก้ที่ นี่คือ
การแก้จิต

เอวัง